

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY

VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

Predplatná cena :	Zodpovedný redaktor :	Redakcia a vydavateľstvo :
Na celý rok 4 koruny — hal.	Dr. ALEXANDER ERNSZT,	Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
Na pol roka 2 " — "	páp. komorník.	sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin
Na štvrt' roka... .. 1 " — "	Majiteľ a vydavateľ :	ohlasy a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového
<i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>	JÁN MOLNÁR.	nonpareill riadku 30 hl. Rukopisy sa nazpak nedávajú.

Nový rok ľudovej strany kresťanskej.

Všetky politické stránky vyslovily z príležitosti nového roka blahoželanía svojim vodcom. Podobne to urobila aj ľudová strana kresťanská. keď okolo 12. hodiny cez poludnie 1. januára vo veľkom počte dostavila sa v paláci svojho vodcu grófa Ferdinanda *Zichyho*. Ku tejto slávnostnej príležitosti prišli krajinskí vyslancovia: *Ján Molnár*, *Alexander Simonyi-Semadam*, *Karol Hencz*, *Karol Wildfeuer*, gróf *Géza Mailáth*, *Alexander Giesswein*, *Štefan Adamovics*, *Alexander Ernszt*, *Franc Buzáth*, *Mikuláš Zboray*, *Otto Förster*, *Béla Csitáry*, *Pavel Kovács*. Z vonkajších členov boli prítomní: *Béla Túri*, *Julius Moldoványi*, *Ján Zlinszky*, *Desider Szegh*, *Dénes Görcsönyi*, *Franc Bonitz*, *Alexander Rejtő*, min. rad. *Kovács*, *Reginald Berett*, *Desider Battlay*, *Franc Hany*, *Franc Robitsek*, *Michal Dömötör*, *Karol Huszár* a viacerí iní.

Staručkého vodcu katolíkov Uhorska nasledujúcou rečou pozdravil krajinský vyslanec

Alexander Simonyi-Semadam.

Milostivý Pane! Drahý vodca náš!

V obyčaji je, že politické stránky začiatkom nového roka navštevujú a pozdravujú svojich vodcov. My sme tomuto politickému zvyku, ako takému nikdy neholdovali, lež prichodíme bez toho aj inokedy. Netrpí pochybnosti, že ako stránka holdujeme v prvom rade nášmu vodcovi a že ako politická stránka na prahu nového roka rozhliadame sa po minulosti a pátrame, čo sme vykonali dobrého, prípadne čo

sme zameškali a aby sme z minulosti hľadali poučenia pre budúcnosť. I keď my ako ľudová strana pohliadneme do minulosti, nemožno je zpiatky pohliadnuť len na jeden rok. Nemožno je to preto, bo práve minulý rok na to nás upomína, aby sme ten krátky život politický, ktorý stránka naša posiaľ viedla, vždy na zreteli mali. Máme to robiť už aj z tej príčiny, bo život našej stránky začal sa v tak ťažkých okolnostiach, medzi toľkými zápasami spoločenskými a politickými, že sotva bolo človeka, ktorý by jej bol predpovedal stálu budúcnosť. Ty milostivý pane, vedel si od počiatku, že čo je prvým počiatkom a pevným základom tejto strany, to je večná pravda, ktorá sa zakladá v našej viere a v našom náboženstve a tvoja skalopevná dôvera v túto pravdu dala ti sily, že si s ňou ako s heslom aj v našom spoločenskom živote do verejnosti vystúpil. Vieme dobre, že nás upodozrievajú z nevlastenectva, že nás držali za ultramontanov a klerikálov a všetko, čo sme konali, vykladali v tom najhoršom zmysle. My ale z našich zásad neupustíme ani najmenšieho bodu a to ani v tom politickom spojení, v ktorom sa prítomne nachodíme. Tie úspechy, ktoré sme v tomto spojení dosiahli, sú sláva našej strany, a sláva našej strany je tvoja sláva, milostivý Pane! Ty si vystúpil s tou vznešenou zásadou, aby človek katolíkom bol nielen v kostole, nie len v jeho rodine, lež aj vo verejnom živote (Hlučné éljen) a mal si smelosť katolicizmus vniesť aj do politiky. (Hlučné éljen.)

Ty si k novému životu vzbudil v Uhorsku katolicizmus a dnes stojí vedľa teba nie len sedemnásť krajinských vyslancov, lež naša upev-

nená strana s omnoho viacej členami, a čo je najhlavnejšia vec, katolícky duch verejný celej krajiny. (Tak je! Tak je) Toto ale je tá najväčšia zásluha, bo si na to nikto ani myslieť neopovážil. (Tak je!) Veď sa u nás celý svet nazdával, že katolicizmus v Uhorsku v tak hlboký sen je zahrúžený, že ho k novemu životu nikto zkriesiť nemôže. (Tak je!)

S radosťou pozorujeme istú duševnú zmenu k lepšiemu aj v parlamentárnom živote a to nám dodáva nádeje, že naši súbojovníci si to len vážiť vedia, keď my za naše zásady a za uplatnenie našich práv bojujeme. Prítomné okolnosti, nazdávame sa, žiadnej stránke nedávajú práva, aby robila separáciu. Najmenej to žiadame my, veď chvála Bohu *my sme sa ničoho nezriekli ani sa nezriekneme, lež ostaneme vždy verní ku všetkému, čo sme na politickú zástavu našu vypísali* (Hlučné éljen!) Toto je garancia našich úspechov.

Toto je ostatne, milostivý pane a drahý vodca náš, nasledovanie tvojho vlastného života. Bo ako ty vždy verný si bol ku tvojim zásadám od samého prvopočiatku, tak je docela vec nemožná, aby tá strana, ktorú si ty utvoril a ktorá fa vždy s radosťou nasledovala a verne nasledovať bude po všetky časy, čo len najmenšieho sa vzdala. (Hlučné éljen.)

Včul ale dovoľ, milostivý pane, abych v mene mojom a strany vyslovil ti úprimné blahoželania. Prajem ti zo srdca, drahý vodca náš, aby dobrotivý Boh na mnohé roky učinil fa účastným svojho požehnanja, aby sme my, ktorí blízko stojíme ku tvojemu srdcu, mnohokrát ešte v novom roku mohli ku tebe pristúpiť a teba prosiť, aby si tú zástavu, ktorú si rozvinul, ďalej pred nami ponášal a dovoľil, aby sme ďalej spolu bojovať mohli. (Zdlhavé hlučné éljen.)

Na túto reč nasledovne odpovedal

Gróf Ferdinand Zichy.

Ctení priatelia mojí!

S veľkou pozornosťou slyšal som reč, ktorú ctený priateľ môj v mene svojom a tu prítomných povedal. Je mi to veľké zadosťučinenie a spôsobuje mi to aj veľkú radosť. Ja ku tomu, čo povedal, ničoho nedodávam, ani z toho ničoho neodnímam. Správne to podotknul, keď povedal, že sa tomu tešíť máme, že sme v

službe Božej aj v politickom ohľade účinkovať mohli.

Moje zásluhy v tejto veci sú tie najmenšie. Ja len chválu môžem vzdávať Bohu, že ma viedol po tejto ceste. Nehľadal som ja iného, ako nasledovanie kresťanskej pravdy. Posial sme ešte iného neurobili a napozatým tiež neurobíme. Keď sa niekedy podrobiť musíme nútnosti okolností, robíme to len z tej príčiny, aby sme tým lepšie slúžili dobrému v budúcnosti. Že ale dôverujeme v budúcnosti, to je celkom prirodzená vec, bo my dôverujeme v Boha, bez jehož pomoci nič není možného.

Veľmi sa ale tomuto teším ja a tešíme sa dozaista všetcia, že v tých kruhoch, v ktorých sa hýbame, nachodí sa už viacej smelších a odhodlanejších katolíkov, ako posial. (Tak je! Tak je!) O tom, že v jejích srdci katolíci boli, nepochybujem, ani k tomu nemám práva, vidím ale, že sú katolíci dnes už smelší a odhodlanejší. Daj Bože, aby toto katolícke sebaopovedomie vždy viacej srastalo, čoho ostatne všetcia sme potrební.

Veľmi sa tomu teším, že vás spatrujem v úplnom usrozmenní. Ja nemám síce práva miešať sa do vašeho politického účinkovania, bo vy ako krajinskí vyslancovia nasledujete svoje presvedčenie. Všetkým nám ale dobre padne vedieť, že všetcia spolu cítime, jedno a to isté chceme, a jednou cestou kráčame. (Hlučné éljen.) Toto je tá pravá jednota, v ktorej nech nás posilňuje Boh a pomáha nám v budúcnosti. (Hlučné éljen.)

Hrozné zemetrasenie v Taliansku.

Kalabriu, najjužnejšiu časťku Talianska, a ostrov Siciliu v utorok 29. decembra pri úsvite zpusťošilo hrozné zemetrasenie spojené s trasením a vystúpením mora, ktoré zničilo na pobreží všetko, čo zemetraseniu v obeť nepadlo. Mesto Regio v Kalabrii, kvetúce mesta Messina a Katania v Sicilii z čiasťky sa prepady, z čiasťky obrátené sú v rumy. Vyše 200.000 ľudí prišlo o život pri tejto hroznej katastrofe. Hrozný počet je ranených a pokaličených. Veľa nešťastníkov ale ešte aj v tretí deň po zemetrasení ležalo zasypaných pod rumami a volalo zúfale o pomoc. Kostoly, paláce, verejné stavania, ka-

sárne, učebné ústavy, kláštory, školy, všetky sa v jednom okamžení zrútily a pochovaly za živa v raňajšom spánku nachodiacich sa ľudí. — Tých zas, čo sa z domov len v spodných šatoch oratovali, lebo zagniavily rúcajúce sa múry a strechy, alebo ich zachvátily a pohltly vysoko šľahajúce vlny vystúpivšieho mora. Dediny a jednotlivé domy na morskom pobreží sa nachodiacie, zmizly aj s obyvateľmi takrečeno bez stopy. O tomto strašnom navštívení Božom podávame nasledujúce zprávy:

Zkaza mesta Messina.

Mesto Messina takmer cele obrátilo sa v rumy. Zemetraseniu padlo v obeť vyše 148.000 osôb. Medzi rumami vypukol oheň. Arreštanti sa vyslobodili z arreštov, podpaľovali a rabovali v meste. Všetky kasárne sa srútily a veľa vojakov zasypaly. V Messine pre sviatky bolo veľmi málo vojakov a preto ochranné práce z počiatku pomaly sa viedly. všetci mestskí úradníci, mešťanosta a veliteľ vojenskej divízie zahynuli medzi rumami.

Mesto Messina po katastrofe poskytovalo strašný obraz. Veľa mŕtvých v košeli ležalo pod rumami. Ich tvár bola cele zohavená a mŕtvoly boli strašne dokaličené. Zpod rumov trčaly hýbajúce sa ruky a nohy a po meste ozývaly sa náranné bedákanie a nárek.

Z arreštov ušli trestanci rabovali a podpaľovali. Oheň dovŕšil katastrofu. Mesto obsadilo vojsko, ktoré lupičov štatariálne strielalo.

Náramnú škodu zapríčinilo aj búrenie sa mora. More zaplavilo veľkú časť ulíc hlienom, čo prekážalo ochranné práce. Predmestá Messiny, obce Foro a Kanzirri zmizly s povrchu zeme. V Messine sa srútilo nákladné pobrežie, palota bursy, hotel «Trinarkia», budova pošty a telegrafu a kasárne a veľa tisíc ľudí zasypaly. Gázová fabrika vyletela do povetria. Sotva je ulice, kde by požiar nebol zúrilo.

Úradné telegramy potvrdzujú, že pozostávajúcu časťku Messiny spustošil oheň a že háved na viac miestach zbíjala. Vojaci veľa lúpežníkov zastrelili. Úradná zpráva dodáva, že z arreštov sa vyslobodilo 226 arreštantov, ku ktorým sa pripojilo 300 spustlých diev. Tito terrorisovali mesto a veľmi prekázali ochranné práce. Dôstojníci, vojenský lekári a vojaci sa sťa hrdinovia

chovali. Všetky kasárne sa srútily a v celom meste iba niekoľko domov ostalo. Ulice s nesčíselnými dokaličenými mŕtvolami poskytovaly strašný obraz. Krok za krokom odohrávaly sa srdcervúce výjavy; na všetky strany sa ozýval nárek, ale nikomu nebolo možno pomoc poskytnúť. V blízkosti mesta srútil sa jeden mníškami vydržiavaný vychovávaci ústav a mníšky spolu so všetkými chovancami zahynuly medzi rumami.

Prevažná časť obyvateľstva Messiny v okamihu katastrofy bola v domoch, z ktorých nikto nevedel ujsť. Celá garnisóna so všetkými vojakmi zahynula. Z domov takrečeno ani jeden jediný človek neušiel.

Messina po zemetrasení za 10 hodín bola úplne zatvorená od sveta. Dovedna 500 parolodí a lodí bolo porúchané. S vrchov sa veľké bralá sossuly. Z Talianska došlé čaty neboly dostatočné k tomu, aby konaly výslednú ochrannú prácu. Na morskom pobreží všetky obce radom vyšly na zказu.

Dľa zprávy v Messine požiar je už udusený; ulice pokrývajú rumy, pod ktorými je obyvateľstvo pochované. Anglickí a ruskí námorníci s hrdinskou obetavosťou ratovali obeť. 3. januára na raz pochovali 6000 mŕtvol do spoločných veľkých hrobov.

Nebezpečie Katanie.

V meste Katania stolný chrám a kostol Immaculata sa natoľko porúchaly, že sa idú srútiť. V Katanii viac sto ľudí v processii tiahlo po uliciach mesta s relikviami sv. Agaty; jedna obrovská vlna ich všetkých zachytila a pohltla. Veľa ľudí, ktorí ušli do kostolov a do kapln, vojaci odohnali. Všetky kostoly a kaplny sa srútily.

Pred katastrofou sa i more otriaslo. Vlny mora šľahaly do výšky viac metrov a v prístave sa baviace lode silne porúchaly. Šesťdesiat lodiek sa utopilo a zpomedi ľudí, ktorí boli na nich, ani jeden sa neoratoval. Štyri veľké lode plavebnej spoločnosti «Adria», a síce lode «Buda», «Zrinyi», «Matlekovics» a «Andrássy» byly porúchané. Lode byly práve v zóne katastrofy. Na pobreží nakopený tovar vlny smietly do mora.

Zkaza Reggio di Calabria.

Mesto Reggio di Calabria stihol ten istý osud, ako Messinu. Jedna obrovská morská vlna niž-

šiu časť mesta za okamih spustošila. Budova präfektúry, kasárne a nepočítne veľa domov sa srútilo. Zemetrasenie celé mesto obrátilo v rummy. V početných uliciach zúrili požiar.

Jeden roľník, ktorému sa podarilo opustiť mesto, rozprával, že ráno o 1/26. hodine jedna viac metrov vysoká vlna so strašnou rýchlosťou sa valila k mestu; kostoly, paláce a domy za okamih sa srútily. Arcibiskup, vojenský veliteľ a präfekt zmizli; zaiste zahynuli pod rumami.

Viac sto vojakov zomrelo pod rumami. Veľmi mnoho policajtov prišlo tiež o život alebo bolo ranené. Sotva za jednu minútu sa zemetrasenie päťkrát opakovalo. Obyvateľstvo bolo práve do spánku pohružené, keď odrazu začala sa kano náda neviditeľných kanónov. More sa strašne búrilo a odrazu jedna obrovská vlna vtrhla do mesta a celé predmestia zaplavila. Za okamih sa celé ulice srútily. Mesto malo 40.000 obyvateľov a temer hrozné je predpokladanie, že ich more všetkých pohltlo. Jedna válečná loď, ktorú vyslali obyvateľom na pomoc, marne hľadala to miesto, kde Reggio di Calabria stálo a prinútená bola navrátiť sa bez toho, že by bola našla stopu mesta. V okamihu zemetrasenia početní cestovatelia očakávali odchod jedného vlaku. Týchto srútiťšie sa múry nádražia zasypaly. Zo všetkých nádraží mesta ostaly len rummy. Budova lyceuma, utešený stolný chrám sa srútily. Takmer všetci klerici semenišťa zahynuli. Aj kasáreň sa srútila a zasypala sto a sto vojakov.

Z mesta Reggio di Calabria dovedna len 50 domov ostalo. Ale strašná zkaza tu neposkytuje taký úžasný obraz, ako v Messine, čo možno tomu pripísať, že tu obyvateľstvo nebývalo tak husto a že domy boli menšie a konečne tomu, že tam požiar tak hrozne nepustošil. V skutočnosti ale nešťastie ani tu není menšie. Nateraz do mesta len po mori možno dovážať potravné články.

Vrchnosti po katastrofe rozdávaly ľudu potravné články, ktoré ľud rozchvátal. Nešťastie odstránilo každý rozdiel medzi obyvateľstvom. Každý hladuje a každý pýta chlieb. Zem sa chvíľami ešte vždy otriasa a zo zeme na mnohých miestach vyviera horúca voda.

Zkaza iných miest.

Zemetrasenie najväčšiu zkazu zapríčinilo v Messine a Reggio di Calabria, ale krem toho

ešte i viac miest a obcí vyšlo na zkazu. Tak na príklad mesto Bagmaro, ktorého väčšia čiastka leží v rumoch, mesto Palmi, kde asi 200 ľudí zahynulo. Obce Seninora, Villa San-Giovanno, Scilla, Garnitella, ako i ostatné na pobreží nachodiacie sa obce ležia v rumoch, pod ktorými je veľa mrtvol.

V početných obciach provincie Kalabrie zemetrasením navštívené obyvateľstvo v nočnej chvíli ušlo do kostolov, ktoré sa srútily a v nich sa nachodiacich ľudí zasypaly. Zúfalosť nemožno opísať. V obciach Monteleone, Riposto a Katan-zaro celé ulice ležia v rumoch. V meste Komi katastrofa bola o veľa úžasnejšia, ako roku 1905, lebo vtedy len 100 ľudských životov zahynulo a teraz vyše 500.

V meste Palmi 300 mrtvol vyťahli zpod rumov. Obávajú sa, že ešte 300 je pod nimi. V meste Bagnaro tisíc ľudí prišlo o život. Takmer všetky domy vyšly na zkazu. Obyvateľstvo zdržuje sa pod holým nebom a ani odevu, ani chovy nemá a tak hladí v ústrety najväčšej biede. Obce Lencinara, Santa-Eufenia a Sinopoli vyšly na zkazu. V obciach Santa-Eufenia 1500, Seninora 400, Kastellace 16, Politena 4, Cinque-Fonte 4 a v Opidone 7 mrtvol spočítali. V mestečku Gerace-Marina bolo novšie zemetrasenie, následkom ktorého sa pozostavšie múry kostola srútily. Krem Messiny a Reggio di Calabria dvadsať obcí a dedín vyšlo na zkazu. Morské vlny ešte aj rummy sedliackych domov odniesly. Obrovské pomarančové sady vyšly na zkazu. Vlny zaplavily pobrežie na viac sto metrov. Na všetky strany vidieť mrtvol. Veľa sto mrtvol ešte není pochované a s ohyzdenými obličajmi ešte leží pozdĺž pobrežia. Pri živote ostavší zúfale kričia:

— Hladní sme, pomáhajte nám!

Pomoc nešťastníkom.

Jeho veličenstvo kráľ uhorský poslal ako pomoc pre nešťastníkov 50 000 frankov. Jeho svätosť pápež Pius X. 1 million lír a krem toho zariadiť däl vo Vatikáne 500 postiel pre pokaličených. Taliansky kráľ a kráľovna hned po katastrofe odcestovali na miesto nešťastia. V Messine kráľ tešil nešťastníkov, podával im ruku a ranených so slzami v očiach tešil. Mnohí padli pred ním na kolená, týchto kráľ posmeľoval. Kráľovna sama obväzovala rany nešťastníkov.

V meste Reggio di Calabria král tiež mnohých ranených oslovil. Idúc medzi rumami uzrel jedného človeka, ktorého rúmy do poly zasypaly a jeho horné telo trčalo von z rumov. Tento nešťastník takto oslovil kráľa:

— Od troch dní som takto do poly pochovaný. Ináče som ale dobre a čakám pomoc. Dajte mi piť a jesť.

Na všetkých stranách sveta sbierajú milodary pre nešťastných obyvateľov južného Talianska. Francúzska Národná banka talianskej vláde čo prvú podporu 100.000 frankov poslala. Francúzska ministerská porada uzavrela, že pre obeť zemetrasenia zavedie národnú zbierku. Predseda Fallières 25.000, ministerská porada 12.000 a parížska mestská rada 30.000 frankov poslala talianskej vláde. Americký kongress pre obeť katastrofy odhlasoval 800.000 dollárov.

Vzdelané národy sa takrečeno pretekajú medzi sebou v tom, aby nešťastným obyvateľom južného Talianska ulavily btedu. Lebo takejto strašnej katastrofy sa ešte od pamäti sveta málo kedy udalo.

Shromaždenia Jednoty katolíckeho ľudu.

Uplynuté sviatky vianočné boli skutočne dni radosti pre celý kresťanský svet, zvlášte ale pre Katolícku Jednotu. V tieto dni, totiž 26. a 27. decembra, členovia Jednoty vydržovali shromaždenia s mimoriadnym oduševnením na vela mnohých miestach, ako to z nižšie udanej zprávy vysvitá.

Veľké shromaždenia boli v nasledujúcich obciach:

Mosonszentandrás, Veszprémnagyszőlös, Ölbő, Hegyhátszentjakab, Kocsér, Budafok, Rimaszécs, Regöce, Simonyifalva, Dobaháza, Gosztöny, Nagyigmánd, Szálka, Vaskút, Laci, Sárszentmiklós, Galgahévíz, Lidértejed, Kisszölös, Csanádpalota, Gyertyánliget, Szilvásujfalva, Hajdudorog, Ógyalla, Feled, Borsosberény, Kismarton, Kőrösmező, Boldogfa, Retke, Kiskanizsa, Veszprém, Üröm, Szilágy, Máriatölgyes, Osló, Ugocs, Nagyécs, Szarvók, Máriaradna, Töre, Alsóvárad, Partos, Bajcs, Méhi, Némethely, Ózd, Bajmok, Futak, Liptótarnóc, Tergenyé, Alesut, Zenta, Alap, Lorettom, Zajta, Hejce, Vilmány, Kisfalva, Kisudvarnok, Bátorkeszi, Bikai, Pusztavám, Szepesalmád, Szekszárd, Szakes, Tószeg, Diósgyőr, Dunabogdány, Oszlány, Törtel, Nákófalva, Zalatárnok, Bács-

tóváros, Balaton, Nyitrabodok, Lúcsky, Kükölköteményfalva, Kúnsziget, Tiszanána, Taksony, Szógyén, Tócsmagyar, Leányfalva, Szolnok, Ada, Karcag, Nagykikinda, Kiskundorozsma, Tardoskedd, Borszöresök, Szamosujvár, Udvard, Urménc, Mezőfény.

Nové organizácie boli utvorené v obciach: *Tasnádszántó* s 57, *Szány* so 446, *Fertőrákos* so 181, *Bérczes* a *Nagysziklás* s 90, *Bazsova* s 36, *Erdőtelek* s 30, *Rétfalva* s 65 členami. Utvorujúce shromaždenia vydržované boli ďalej v obciach: *Ajak* (stol. Szabolcs), *Söréd* (stol. Fehér), *Sisov* (stol. Somogy), *Féltorony* (stol. Mosen), *Nagyherestyén* (stol. Bars), *Galgócz* (stol. Nyitra), kde vo veľkom shromaždení rečnil krajinský vyslanec dr. Alexander Ernszt.

Nedôslednosť a či švindlerstvo?

Nerád sa zaoberám s politikou, lebo politika je — ako sa hovorí — nevďačné remeslo. Neeksponujem sa veľmi na pravo, ani na ľavo, a kde len môžem, vynasnažujem sa tíšif, miernif rozčulenie ducha, lebo zo smutnej zkušnosti vidím, že divokosť v politike pôsobí smutné pomery nielen v pospolitom, ale bohužiaľ i v náboženskom živote ľudu nášho slovenského. Tak že človeku prichodí zaplakať nad tým spustošením, ktoré tá nešťastná politika ostatných časov našich zapríčinila, zvlášte u nás na Horniakoch. Beda tej čiernej nesvedomitosti, ktorá tie pomery zapríčinila, beda tým, ktorí tak ďaleko zaviedli ľahkomyseľný ľud! Lež na bok s tou mrzkou politikou!

Že sa pera chytám a píšem tieto riadky do nášho starého a obľúbeného «Kreštana», k tomu mi zvláštna náhoda poskytuje príčinu. Do rúk som dostal americké noviny: «Slovenský Hlásnik» (ročník IX, číslo 15 z 27. augusta r. 1908). V tomto čísle na 5-ej strane medzi inserátmi čítať toto:

«Americkí Slováci! Za čo by ste to nedali, keby znali ste plynne a správne vyjadriť sa po anglicky? Mnohý snáď povie: «Ja už znám dosť». — Neznáš bratku! Či znáš ktorékoľvek anglické slovo správne vysloviť? Znáš kde treba dať v slove prízvuk (akcent)? Či znáš správne napísať anglický list? Nehovorte, že Vám to «netreba»! — *Kto zná dobre anglicky, ľahšie mu je napredovať vo všetkom — v robote, v «bussinese», alebo v jakomkoľvek povolání. Bez znalosti angličtiny hatený je tu človek všade. Preto nebuďte ľahostajní, ale*

hľadte sa v angličtine zdokonaliť. Nemyslite si, že je to «nemožné», alebo, že ste už «pristaráni na to». Jest nový spôsob, pomocou ktorého i starší, alebo menej schopní ľudia ľahko ovládať môžu anglickú reč! — Jako? — Pomocou časopisu «Škola reči anglickej», ktorý vychodí mesačne v sošitoch, 24—32 strán, vo formáte peknej knihy. Obsah je bohatý a rozmanitý, pre začiatčovníkov aj pre pokročilých. — O výtečnosti časopisu nášho presvedčíte sa najlepšie na vlastné oči, preto nemeškajte, predplaťte si ho hneď. Predplatná cena: Na celý rok (12 čísiel) 2 dolláre, na pol roka 1 doll. 25 centov, jednotlivé čísla 25 centov. Adressujte: School of English, 629 Stokes Ave, Braddock, Pa.»

Zastavil som sa naozaj nad tou dvojakou mierou, jakou tí, tak oslavovaní hrdinovia a vodcovia (?) «Slovákov», merajú Slovákovi. U nás v Uhrách sa hromží a takmer bohuje proti všetkému, čo je maďarské. Keď človek do ruky vezme *sociáldemokratický* «Slov. Týždenník» alebo jeho verný párik «Ludové Noviny», takmer v každom čísle čítať, Slováci toto, Slováci hento — nedajte sa, vyhrňajte rukávy, cepy — kyjaky do rúk — a podobné výrazy — neučte sa, nehovorte po maďarsky, lebo ten vysoký Kriváň sa hneď rozpadne a na blato sa obráti, — a Boh vie čo by sa stalo, keby ste niečo aj po maďarsky rozumeli — a hľa, v Amerike tí istí vodcovia vyzývajú tamejšiu Slovač, aby sa len usilovne učila po anglicky, lebo vraj hatený je tam človek, teda ten Slovák, ktorý nevie anglicky!

Tak? Teda v Amerike je hatený Slovák, ktorý nevie po anglicky? Nuž a u nás v Uhrách nie je hatený ten človek (Slovák alebo Nemeč), ktorý nevie dačo aj po maďarsky? Hádam napreduje bez reči maďarskej? Vidíte, vidíte, Slováci, akí sú to čudní ľudia títo «vodcovia». Jednu a tú istú vec (učenie sa totižto cudzej reči) raz vám ponúkajú, druhý raz zabraňujú. Prečo?

Keď je ale tá maďarčina naskrze nepotrebná a zbytočná, opýtajte sa teda tých «vodcov», prečo sa naučili oni sami po maďarsky? Ach, a jako krásne vedia títo po maďarsky vraveť! Počuli by ste len na pr. jedného Bellu, Janošku alebo dra Burjana. Ani rodený Maďar nevie krajšie rozprávať maďarsky!

Opýtajte sa ich ďalej: prečože vydržiavajú maďarské pestúanky pri svojich nedospelých deťoch? (u p. doktora Šrobára som na vlastné oči videl a na vlastné uši počul vraveť pestúanku Maďarku.) Prečože posielajú svoje deti zo svojich rodín do Jászberénu, Félégyházi, Rožňavy a na iné maďarské mestá, a nie do Prahy, Moskvy, Belohradu alebo do Cetinia? Hlinka poslal synčeka od brata kdesi do Jászberénu, p. Cimrák, ev. kazateľ, dievčatá do Rožňavy, synčeka kdesi za Tisu, Skyčákove deti v Pešti chodia do škôl. Keď je nám tá skrže nich zoškľivená maďarčina nepotrebná, keď aj bez nej napredovať je možno u nás, prečo to všetko?

Vidíte, drahí rodáci moji, oni sa naučili a učia sa maďarčinu usilovne, vzdelávajú sa v nej, lebo dobre vedia, že je im to potrebné. Veď nebol by ablegátom ani Bella, ani Skyčák, ani žiaden národniansky vodca, keby sa boli nenaučili po maďarsky. V čom im teda tá nenávidená maďarčina zaškodila? Vás ale hatia, zdržujú vás od učenia sa reči maďarskej, a skrže to na tom pracujú, aby ste len vždy zostali «sprostými Slovákmi». Rodáci! koľko reči viete, za tolko ľudí stojíte. A ja by som to neviem za čo nedal, kebych vedel aspoň 15 druhých rečí, pyšný som na tie 4, ktoré znám. Vidíte, ešte aj ten náš cigáň vie aspoň dve reči, po cigánsky i po slovensky, a mnohý vie aj po maďarsky. Pozrite na židov, židovčatá už takmer od kolísky vravia razom i tri reči. A či im to škodí? Či je im to na osoh a či na škodu? A len jedine vám by tá maďarčina mala byť na škodu?

Nedajte sa teda mýliť, drahí rodáci, nesvedomitými «krikľúňmi». Nasledujte ich príklad, nie v krikľúňstve a v buntošovaní (Bože chráň), lež v učení sa reči maďarskej. Naučte sa dľa možnosti aj po maďarsky, aby ste tak jako v Amerike s angličtinou, tak u nás maďarčinou napredovať mohli. Keď aj maďarskú reč viete a rozumiete, môžete byť a buďte aj dobrými, reč svoju materinskú milujúcimi Slovákmi; môžete byť a buďte aj vlast svoju milujúcimi občanmi. 1000 rokov sme spolu žili, trpeli, plakali i radovali sa ako bratia s Maďarmi, prečo sa máme teraz nenávidieť? Čomu a komu k vôli? Aký osoh budeme z toho mať, keď sa nenávidieť budeme?

Vidíte teda, drahí rodáci! Národnáriksi vodcovia odhovárajú vás doma od maďarčiny — v Amerike zase nahovárajú vás na angličtinu, ačkoľvek ste tam v omnoho väčšom nebezpečenstve zangličť sa, jako u nás sa zmaďarčiť.

Čo je to teda?

Nedôslednosť a či švindlerstvo?

Slovák.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt roka	1 koruna.

Do Ameriky: Na celý rok 8 korún. — Do Pruska na celý rok 6 korún.

Tých ctených predplatiteľov, ktorí sú v Amerike alebo v Prusku a ktorí neposlali nám výšoznačené predplatné, prosíme, aby si čím skôr vyrovnali svoje predplatné podľa hore označeného vyzvania.

**Zadovažujte predplatiteľov pre
«Krešťan-a»!**

POLITICKÉ CHÝRY.

Blahoželanie grófovi Aladárovi Zichymu.

Predseda kresťanskej ľudovej strany, gróf Aladár Zichy, ako minister okolo osobnosti jeho veličenstva kráľa, úradne zamestnaný súc vo Viedni, nemohol účasť brať na novoročnej manifestácii kresťanskej ľudovej strany. Kresťanská ľudová strana snemová preto novoročné blahoželanie vyslovila predsedovi svojmu nasledujúcim telegrammom:

Jeho excellencii pánu grófovi Aladárovi Zichymu,
ministrovi kolo osobnosti kráľa

Viedeň.

Kresťanská ľudová strana snemová s úprimnou úctou a vrelou láskou pozdravuje z príležitosti nového roku vašu excellenciu, úprimne želajúc, aby Boh excellenciu vašu k radosti drahej rodiny a k víťazstvu

našich zásad, požehnal silou, zdravým a veľmi dlhým životom.

Z poverenia ľudovej strany

Ján Molnár,
podpredseda.

Gróf Aladár Zichy na podpredsedu kresťanskej ľudovej strany, Jána Molnára upravil nasledujúci telegramm:

Na prahu nového roka v duchu a v srdci s vami sotrvávam. Daj Boh sily, vytrvalosti a osvetlenia, aby sme ako posiaľ v svornosti a spolucítiac slúžili svätej veci našej. Všetkým spolu a každému jednotlivému praje šťastlivý nový rok

Aladár Zichy.

Vonkajší členovia kruhu ľudovej strany.

Behom roku 1908. za vonkajších členov kruhu kresťanskej ľudovej strany prijatí boli nasledujúci: dr. Štefan Molnár Budapešt, barón Nandor Billott Pozsony, Georg Bulla Alsókubin, Karol Tassy Ujpest, dr. Richard Unger Budapešt, dr. Ludvik Imrey Budapešt, Karol Seyler Bajcs, Jozef Svarba Budapešt, ml. Béla Csávossy Budapešt, Anton Bulla Gyula, dr. Aladár Kiss Budapešt, gróf Edmund Somssich Ipolyszécsényke, Desider Szegh Budapešt, Matej Murin Zsolna, Peter Zundl Kaloosa, Franc Machovics Pilisszentistván, Franc Gallner Budapešt, Koloman Farkas Csáktornya, dr. Ludvik Csepella Ózd, Imrich Tóth Budapešt, Béla Viosz Budapešt, Edmund Brix Trencsén, dr. Gábor Pados Veszprém, ml. Géza Kerekes Budapešt, dr. Desider Battlay Budapešt, Ján Huber Budapešt, dr. Julius Rhédey Veszprém.

Veľké fiasko socialdemokratov.

Správa internacionálnych červených socialdemokratov zariadila 31. decembra veľký politický štrajk. — Ku tomuto štrajku chystali sa červení internacionáli od 8. decembra minulého roku, kedy na svojom kongresse vyriekli, že ako odpoveď na návrh grófa Andrásyho o plurálnom volebnom práve usporiadajú všeobecný politický štrajk. Čakali teda len na zádrapku, ktorú našli v známom nariadení, ktorým gróf Andrásy rozpustil dve socialistické organizácie, ktoré boly pelešou terrorismu a podnecovania k výtržnostiam. Vodcovia socialistov 30. decembra večer mali poradu, na ktorej uzavreli všeobecné zastavenie práce na 24 hodín, asíce vo štvrtok ráno od 6. hodiny do 6. hodiny piatku rána.

Následkom tohto uzavretia, robotníci mnohých dielni zastavili prácu, ale nie v takom počte, ako sa to očakávalo.

O všeobecnom štrajku nemožno ani hovoriť. — Neštrájkovali vôbec zamestnanci elektrických železníc a štátnych železníc, neštrájkovali plynoví robotníci, robotníci železodielní, zametači ulíc, nákladní robotníci. Kellneri štrájkovali len do večera 31. decembra, obchody boly otvorené, po menších dielnach pracovalo sa, tak, že práca odpočívala len po väčších dielnach, aj to

nie vo všetkých. Vodcovia socialdemokratov týmto politickým štrájkom chceli ukázať svoju silu, ale rozmer štrájkov svedčí o tom, že ani z ďaleka nie sú také silné, ako to o sebe vo svojich časopisoch rozhlasujú. Týmto štrájkom pre svoju vec nedosiahli vlastne nič, len čo škodu zapríčinili tu i tam svojim zamestnávateľom a samým sebe, lebo utratili zárobok jedného dňa.

Nakoľko sa všeobecný štrájk nezdaril, najlepšie dokazuje to, že štrájkovalo len 7300 robotníkov, kdežto v hlavnom meste žije poldruha stotisíc robotníkov. Pre hulákajúce po uliciach predviedli policajnému kapitanátu 77 ľudí. Socialdemokratickí vodcovia sú zas o jedno hrozné fiasko bohatší.

Z CUDZOZEMSKA.

Srbské vyhrážky. *Milovanovič* srbský minister zahraničných záležitostí povedal v skupštine, v srbskom parlamente reč, v ktorej sa proti Uhorsko-Rakúsku doprosta vyhrážal. — Srbsko uplatní vraj aj vtedy svoje práva na Bosnu a Hercegovinu, keby to muselo urobiť proti vôli všetkých európejských veľmocí. — Čo srbskí štátnici ztvárajú, je skutočne pošestilosť. Za najnovšie výbuchy ministra *Milovanoviča*, Uhorsko-Rakúska monarchia dostať musí úplné zadosťučinenie.

Útok na perzského šaha. Do palácu perzského šaha vdrali sa, ako perzskí mníši preoblečení útočníci a chceli šaha zavraždiť. V poslednom okamžení zbadala útočníkov stráž palácu a odovzdala ich ruským kozákom.

K našemu vyobrazeniu.

Na lísky, ako známo, poľujú s kopovými. Ako nám to vyobrazenie terajšieho čísla predstavuje, kopovy dotúd honia líšku, kým ju nelapia, keď ustane, alebo kým sa pred nimi v istej diere neskryje.

BESEDNICA.

Anglický mučeník.

Dňa 10. marca roku 1615. udalo sa v Glasgove, v škótskom to meste, že rehoľník tovaryšstva Ježišovho obetoval sa za vieru Kristovu. Veľké previnenie pátra Jána Ogilby v tom záležalo, že sa opovážil vyznať verejne, že duchovná a cirkevná moc prináleží nie kráľovi, lež pápežovi. Kráľom anglickým bol v túže dobu Jakub I.

Keď páter Ján Ogilby vedený bol na popravné miesto, v ceste sa k nemu pripojil anglický kazateľ, oslovil ho a vyslovil mu svoju sústrasť.

— Otče Ogilby! — znely jeho slová. — Lutujem vás, že musíte zhytnúť tak biedne a potupne, len pre svoju hlavatosť.

Jezuita odvetil:

— Na mne nezáleží, abych zomrel, alebo ďalej žil, lebo však v tej veci ja nič nemôžem urobiť. Obviňovaný som z velezrady a preto musím zomrieť.

— Obviňovaný ste z velezrady — prehovoril kazateľ. — O tom nemôže byť ani reči, ale verte mi, že jestli sa odrieknete pápežstva, všetko vám bude odpustené, zabudnuté, kráľ vás až tak obsype svojou priazňou.

— Čo, vy žartujete so mnou? — povedal páter.

— Ach nie, na žiadon pád nie! — odvetil kazateľ. — Pravdive a úprimne mlúvim z vyššieho nariadenia; splnomocnený som; náš protestantský arcibiskup mi naložil, abych vám ponukol jeho dcéru za manželku s veľkým venom, jestli prestúpíte k nám.

Medzi týmto rozhovorom obidvaja mužovia prišli k tomu miestu, kde bolo popravište. Kazateľ veľmi nahováral jezuitu, aby si vyvolil život radšej, nežli smrť. Páter Ogilby ale odvetil, že ovšem si váži život, ale len zakaľ jeho česť nenie znebezpečovaná.

— Ale veď som vám už povedal — prehovoril kazateľ, — že budete až obsypaný hodnosťami.

— Nuž dobre! — odvetil páter. — Opätujte hlasite tu pred celým zástupom, čo my zabezpečujete.

— Staň sa! — odvetil kazateľ.

— Slyšte! — zvolal páter Ogilby z popravišťa k obecenstvu. — Slyšte, čo mi sľubujú.

Kazateľ povýšeným hlasom riekol:

— Sľubujem pánu pátrovi Ogilby život, dcéru nášho arcibiskupa, bohatý úrad cirkevný, jestli prestúpi na našu vieru.

— Či ste to všetci počuli? — zvolal páter. — Či ste hotoví svedkami byť toho, keby to zapotrebné bolo?

— Áno, áno! — volalo shromaždené obecenstvo. — Sostúpte len medzi nás z popravišťa, pane Ogilby.

Prítomní katolíci trnuli hroznou úzkosťou. Tvár protestantov žiarila sa radosťou a plesaním.

— Nuž — pokračoval v reči páter Ogilby — nemusím sa potom obávať, že bych bol čo velezradca prenasledovaný?

— Nie, nie, na žiadon pád! — prizvukovalo sa zo všetkých strán.

— Teda jedine len pre katolícku vieru sa nachádzam tu na popravišti. To je mojou jedinou vinou, že som katolíkom?

— Áno, jedine pre vieru katolícku.

— Veľmi dobre! — odvetil páter Ogilby. — Takú úprimnosť som ani neočakával. Teda len pre katolícku vieru som odsúdený na smrť. Ale veď za túto moju drahú katolícku vieru, kebych mal, aj sto životov bych obetoval. Ja ale len jedon život mám; vezmite mi ho tedy bez meškania, lebo veru viery ma nikdy nespustíte.

Keď prítomní katolíci počuli slová jezuitu, na hlas prejavovali svoju radosť; protestanti ale hnevom zúrili,

Kat prosil mučenníka za odpustenie. Páter Ogilby ho obejmul, potom hodil svoj ruženec medzi ľud; ruženec

Polovačka na lišku.

keď videli, že vo svojich vlastných slovách sú chytení. Nahnevany kazateľ ďalej nepripustil pátra ku slovu, ba naložil katovi, aby čím skorej vyhovel svojej povinnosti.

padol jednému kalvínovi na psia. Menoval sa tento, barón Ján Ebersdorf, ktorý práve vtedy cestoval vo Škótsku. Ruženec mu priniesol veľkej milosti pravej

viery; katolíkom sa stal a viedol veľmi pobožný a čnostný život.

Jozef Smelý.

K povšimnutiu.

Všetkých ct. predplatiteľov našich úctive vyzývame s prítomným, aby svoje predplatky s obratom obnovili. V záujme katolíckej tlače prosíme tiež našich priateľov, aby náš časopis všemožne rozširovali.

Administrácia.

CHÝRNIK

Nový rok u kráľa. Jeho veličenstvo kráľ na nový rok predpoludním prijal novoročnú gratuláciu arcikniežat, načo šli k nemu na poklonu najvyšší dvorní hodnostári a hlavní vojenski adjutanti. Večer bol rodiony obed.

Vianoce bosenských vojakov. Veliteľ XV. bosenského vojenského sboru, generál jazdy Windsor a vojenský veliteľ Dalmatska, generál pechoty Waresanin s privolením ministra vojny uverejňujú osvedčenie, v ktorom vyslovujú obecenstvu vďaka za vianočné dary, ktoré poslalo v Bosne sa zdržujúcim vojakom.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup, dr. August Fischer-Colbrie 23. decembra posvätil sochu najsladšieho Srdca Pána Ježiša v miestnostiach spolku kresťanských socialistov a z tej príležitosti držal peknú prednášku o pomere náboženstva ku socializmu. Pred vianočnými sviatkami účasť bral osvietený pán biskup na slávnostiach vianočných stromkov v početných ústavoch katolíckych, pri čom držal ducha pozdvihujúce reči a udeľoval vianočné dary. V prvý vianočný sviatok slúžil osvietený pán biskup v sídelnom chráme slávnostnú svätú omšu, v ostatné dni sviatočné a večer sv. Silvestra bol pri pobožnostiach prítomný, 28. decembra vysvätil za kňaza bohoslovca Franca Halmi. — V katolíckom autonómnom kruhu bolo veľké shromaždenie 27. decembra a utvorený bol pri tejto príležitosti katolícky patronáž ku ochrane opustených a nešťastných detí katolíckych. Dr. Melchior Takács praelát praemonštratský držal z tejto príležitosti peknú oduševňujúcu reč, ďalšie prednášky mali gróf Georg Széchenyi a hlavní správca katolíckej Jednoty Karol Szentiványi. Za predsedov katolíckeho patronážu vyvolení sú osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie a jeho excellencia Eugen Bercelly, pred-

seda kráľovskej tabule. — Neunavenou prácou horlivého farára Jána Szeman a učiteľa B. Zsitvay školské deti obce Ujszomotor dávaly cez vianočné sviatky veľmi podarené pastierske predstavenia, ku ktorým aj z okolia prišlo veľa hosťov. — Katolícky Tovaryšský Spolok v Jászove zariadil 26. decembra divadelné predstavenie, na ktorom prítomný bol ako protektor aj praelát Melchior Takács a daroval spolku 20 korún. — Hadrian Szabó, kňaz praemonštratský, 19. decembra v katolíckom autonómnom kruhu držal prednášku o krutých prenasledovaniach, akým vystavení boli košickí Jezuiti v rokoch 1706—1767. V katolíckom čítacom kruhu zas držal poučnú prednášku o cholere hlavní lekár stoličný dr. Ákos Szentimrey. Ondrej Kozora kanonik a pápežský protonotár, ako predseda kruhu vyslovil za prednášku srdečné vďaky. — Koloman Hiszem opät farár z Töketerebesu 21. decembra posvätil nový oltár vo Vásárhelyi. — *Hernádpéteri.* Horlivosťou učiteľa Alexandra Greskó utvorený je tu kresťanský potravný spolok s 300 účastníkmi.

Z biskupstva spišského. V haligovečách vyvolili za učiteľa Jána Lojkoviča, ktorý doteraz v Nemeckej-Lupči (Liptov) učinkoval. — V Šmeksi bolo do 16. decembra 28 zimných hostí. — Osvietený pán biskup vymenoval bušovského farára a školdozorecu Františka Špiritzu za vicedekana kéžmarského dekanátskeho okresu. — Josef Schneider farár štrbský do penzie šiel. — Náš osvietený pán biskup vo svojom 23. obežnom liste odporúča svojim kňazom, aby časopis «Kráľovna sv. Rúženca», ktorý teraz už do 21. ročníka vstúpil, medzi veriacimi rozšírovali — V Novej-Vsi dňa 29. dec. bola volba mestských úradníkov, jednohlasne znovu vyvolili doterajších. — V Kéžmarku sa o krátky čas nový advokát a to kresťan menom dr. Béla Weisz, rodák zo Spišskej-Belej usadli. Richvaldský kat. mládeňecký spolok má už 39 údov. Stanovy sa už poslali do ministeriuma k potvrdeniu. V predostatnú nedelu fašiangovú bude tam ochotnícké divadelné predstavenie, predstaví sa kusok: «Na silu sa stal lekárom».

Zdravie vojakov v Bosne. Srbi so zvláštnou úľubou púšťajú do sveta falošné chýry o zdraví v Bosne sa zdržujúcich vojakov spoločnej armády. Tieto chýry anglická tlač ochotne uverejňuje. Tak posledne londýnsky časopis «Dail Mail» uverejnil z Belehradu došlý telegram, že medzi uhorskými a rakúskymi vojakmi zúri červienka a že zpomedi pohraničných strážnikov mnohí zamrzli. Ponevác tento chýr mohol by vzbudiť obavy úradne ho podvrátili. Z tohoto chýru ani slovička není pravdy, lebo zdravotný stav na bosenskej hranici umiestnených čiat je úplne uspokojujúci.

Podpaľačstvo. Z Púchova oznamujú, že tam v deň Božieho narodenia popoludní, keď sa veriaci ľud schádzal do kostola, chytily sa dve stodoly, v ktorých bolo veľa kíme nakopené. Ľud bežal k ohňu a pristihol podpaľača. Bol to jeden šusterský tovaryš. Pri vypočutí hovoril, že si chce zábavu urobiť. Akiste trpí na pyromaniu. Škoda je značná.

Vrátník — vystahovalecký agent. Kapitanát VII. okresu vrátnika budapeštianskeho hotela «Predeal», menom Michala Adáma pre tajné sprostredkovanie vystahovania odsúdil na 30 dní do väzenia a na 200 korún peňažnej pokuty. O vrátnikovi vysvitlo, že už od dlhšieho času riadne vystrájal vojopovinných ľudí do Ameriky. Posledne mládencom z Gálszécsa Adamovi Benekovi a Georgovi Nattovi za 160 korún zadovážil riadne passy a vystrojil ich na cestu. Obydvoch šuhajov ale pohraničná polícia chytila. Pri ich vypočutí machynácie vrátnika vyšly potom na svetlo.

Voľba mestských úradníkov. Mesto Iglov pod predsedníctvom podžupana Ludvika Neogradyho minulý týždeň malo valné zhromaždenie, na ktorom si zvolilo úradníkov. Za mešťanostu jednoducho zvolený bol opäť Kornel Folgens, za mestského fískusa Otto Klug, za radcu Leopold Schiwetz, za hlavného účtovníka Franc Károlyi. — V meste Poprad sa tiež previedla voľba úradníkov. Mešťanostom ostal Štefan Kovách, radcom Ján Stadler, fískusom Žigmund Beck, pokladníkom Árpád Litschner a kontrolórom Augustin Ambrózy.

Útok proti francúzskemu ministerskému predsedovi. V posledný deň roka 1908. večer proti francúzskemu ministerskému predsedovi Clémenceau-ovi — ako z Paríža oznamujú — jeden z Korziky pochádzajúci človek, istý Benedetti pokúsil sa spáchať útok. Clémenceau bol v svojom úrade, ktorý sa nachodí na prízemí. Na dvore riadne sotva kto chodí. Na chodbách ministerského predsedníctva zdržuje sa veľa úradných sluhov a tajných policajtov. Večer o 1/27. hodine odrazu zarachotilo na dvore jedno po druhom šesť výstrelov z revolverov. Zpomedi guľ dve trafily okná a rozdzúgaly hrubé sklo. Ostatné guľe vletely do rámu oblokov. Sofför Clémenceau-a vrhol sa na útočníka a chcel ho zastreliť, ale ministerský predseda, ktorý medzi tým otvoril okno skrikol:

— Nestrieľajte, veď tento človek je šialený!

Benedetti od predošej vlády dostal povolenie na lutriu, ale Clémenceau toto povolenie odvolal. Zrejme je teda, že Benedetti z pomsty chcel spáchať útok. Samo sebou rozumie sa, že Benedettiho zatkli.

Katastrofa v bani. Z Pittsburgu oznamujú, že v baňskom meste Maybeury (štát Virginia) v kamenno-uhľovej bani spoločnosti «Lickraoch Company» udal sa výbuch. Z bane 13 mrtvol vyniesli, 30 baníkov ale ostalo v Bani.

Chýry zo Šaria. Prešov. Mikuláš Moyzeš professor ženskej preparandie utvoril spevokol, ktorý na vianočné sviatky prednášal s veľkým úspechom jeho umelecky zostavený nápev sv. omše. Prednášku tohoto krásneho nápevu na všestrannú žiadosť opakovali vo sviatok Troch kráľov. — Freimaureri a jejich spojenci darmo pracovali silou mocou, aby prešovské anglické mníšky olúpili o 3800 korún ročitej podpory od mesta. Mestské zhromaždenie uzavrelo 19. decembra, že mesto povinné je túto podporu anglickým mníškam dávať, bo sa k tomu ešte r 1882. zaviazalo. V tejto záležitosti nadobudli si

veľkých zásluh vodcovia katolíkov: prepoš farár Adalbert Zaborovszky a predseda kráľovského súdu Matias Uhlárik. — Krajinský vyslanec Felix Szinyei Merse a hlavný školdozorca dr. Julius Tergina viedli pred sviatkami deputáciu ku ministrovi výučby v záležitosti požičky 50.000 korún ku vystaveniu učiteľského domu a 2000 korún ročnej podpory. Minister výučby vlúdne prijal deputáciu a zaslúbil dľa možnosti vyplnenie prednesenej žiadosti. *Kisszeben.* Minulého týždňa zúril tu požiar, ktorému padla v obeť jedna stodola. Ľudia sa boja, že požiare, ktoré vlni toľko škody narobily, budú sa opakovať. — *Szentkereszt.* Veľazaslúžený tunajší dekan a farár Matias Sallay obracia sa ku veľkodušným dobrodincom katolíckym o láskavé milodary ku vystaveniu katolíckej ľudovej školy pre filiálku *Jakabvágás.* Obyvatelia tejto obce, všetko len robotníci a chudobní domkári, prinútení sú poslať svoje dievky do luteránskej školy posielat. Tých 30—40 malých detí, čo do luteránskej školy chodiť musia, sú pre katolíkov viacmenej ztratené. Tejto veľkej biede odpomôcť chce výšpomenutý duchovný, keď ku vystaveniu tak veľmi potrebnej katolíckej školy verejnú sbierku zariaďuje. Drahí bratia katolíci! Smilujte sa nad týmito chudobnými ľuďmi, prispajte dľa možnosti ku vystaveniu jejích školy a Boh vám to stonásobne nahradí. — *Hazslin.* Ján Szepessy veľa zaslúžený a horlivý farár tunajší 23. decembra v 45. roku usnul nábožne v Pánu a pochovaný bol za prítomnosti celého duchovenstva okresného dňa 25. decembra. Do Hazslina poslaný je za administrátora Ondrej Liktor kaplán z Töketerehesa, tam preložený je Ján Bélyis kaplán zborovský. — Z nariadenia ministerstva orby vydržované boly poľnohospodárske prednášky 29. decembra v Sarospataku a v Kissárosi 30. decembra. Podobné prednášky, ako v každom ohlade veľmi osočné, zvlášte odporúčame malým hospodárom.

Najväčší telegrafický úrad sveta je londýnsky ústredný hlavného mesta Anglicka. Každodenne asi 140 tisíc telegrammov dá ďalej. Zamestnaných je vňom 4600 osob.

Kolko cukru stroví Amerika! Nikde na svete nevidia toľko cukru (kendi) ako v Spojených-Štátoch amerických. Inde na svete najviac len deti užívajú cukru ale aj tí nie v takej miere, ako v novom svete. Ale v krajine Kolumbusovej aj dospeli veľmi mnoho cukru užívajú, pravda ženy v tom ohlade ďaleko prevyšujú chlapov, ktorí zase zo sladkého dohána pripravený a v Evrope neznámy bagó (čuj) hryzu. Roku 1908. sa strávilo v Spojených-Štátoch 667 miliónov fontov cukru v hodnote 100 miliónov dollárov. Tie cukrky dorába 1500 fabrik. Medzi tými fabrikantami sú aj viacerí millionári.

Dačo z knihy kuchyň. Je to už stará vec, že kuchyňa bohatého človeka moc peňazi strávi. Keď ruský cár nastúpil svoj trón, sriadenie kuchyne jeho zimného paláca v Petrohrade jeden milión 800 tisíc korún stál. Nádoby sú zo samého striebra shotovené a zdnuhá ešte so zlatom tavené. Kuchyňské nádoby španielskeho

kráľa stály 300 tisíc korún. Najdraššiu kuchyňu má perský šah. Jeho kuchynské nádoby sú vyše 20 milión korún hodné. Nielen že sú veľké pozlatené, ale okrom toho každú nádobu ešte aj jeden drahý kameň ozdobuje. Kuchyňa amerického millionára Vanderbilta stála dva milióny korún. Druhý americký millionár menom Aschburg vydal na svoju kuchyňu šesť miliónov korún. Anglický kráľ Eduárd platí svojmu hlavnému kuchárovi ročne 50 tisíc korún. Medzi panovníckymi kuchyňami stojí na ostatnom mieste kuchyňa nemeckého cisára, lebo v nej rozkazuje sama sporlivá cisárovná. Moc peňazi strávi i kuchyňa predsedu francúzskej republiky Fallieres-a. Za pol roka minulo s av nej medzi iným 30 tisíc zemlíkov a 10 centov fajného pečiva.

Zo Strediska kresťanských spolkov.

Franc *Dávid* krajinský organisátor kresťanských spolkov, s koncom minulého roka zorganizoval nasledujúce kresťanské spolky:

Besztercebánya a okolie. Kresťanský potravný a sčennujúci spolok. Predseda: Eduard Árvay. Členovia správy: Jozef Riesz, úradník kr. súdnej stolice, Jozef Havelka knihkupec, Josef Lintner krajčír, Michal Chilavý obchodník. Dozorný výbor: Predseda: Arnold Bobok professor, Ondrej Zsabka, Michal Zsabka, Anton Tarnóczy, Franc Hügyec, Adolf Spanyol, Jozef Hauser, Ján Zseidlík, Franc Fizéli, Ondrej Cserai, Štefan Baisz, Jozef Navratil, Ondrej Vozár, Béla Gegus. Pokladník: Franc Klein. Knihvedúci: Ludvik Nagy.

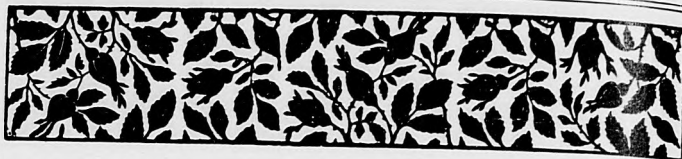
Rakamaz a okolie potravný a sčennujúci spolok. Predseda: Konrád Serflek statkár. Členovia správy: Ladislav Kéky, Georg Pozer, Michal Húbert, Ján Juny. Dozorný výbor: Elemér Desseffy kaplán, Ondrej Bugyi učiteľ, Rudolf Mihavec učiteľ, Jozef Malík, Ján Filetót, Peter Grünstein, Georg Héry str., Ján Steiber ml., Fridrich Rudy, Peter Steiber, Béla Luig, Béla Kóder, Michal Filk, Jozef Rudolf. Pokladník: Georg Jung. Knihvedúci: Ján Forgács.

Hercfalva kresťanský potravný spolok. Predseda Bertalan Benkó kaplán. Členovia správy: Ondrej Simkó ml., Michal Valcsó. Dozorný výbor: Predseda: Michal Hanyó, Ján Olyha, Georg Cs. Tomas, Michal M. Petro, Georg Krajnyik, Ján V. Tomas, Michal A. Valcsó, Pavel B. Hreskó. Pokladník: Ján Krajnyik ml. Knihvedúci Viola Hrabovszky.

Garampéter a okolie kresťanský potravný a sčennujúci spolok. Predseda: Michal Czibula. Členovia správy: Josef Fekiacs, Georg Hyross, Anton Koreny, Josef Hlinka. Dozorný výbor: Predseda: Josef Hyross dekan farár, Móri Mendl, Eugen Lehoczky, Karol Salát, Josef Matos, Peter Kvacskay, Ludvik Karaman, Štefan Fekiacs: Peter Bagyó, Ernest Zahn, Josef Kordik, Štefan Petykó, Klement Rybár, Štefan Sucha. Pokladník: Josef Puchy. Knihvedúci: Dduard Krebesz.

Ktokoľvek bár akého druhu kresťanský spolok sriaďiť zamýšľa, nech sa obráti na krajinského organisátora

Franca *Dávid* Budapešť, IX. okres, Bakács-plac č. 1., ktorý sodpovedným vysvetlením každému zdarma a ochotne posluži.

HOSPODÁRSTVO.

Hospodárske úvahy.

Spísal **Imrich Herczmanszky**, tajomník hospodárskeho spolku nitrianskej stolice.

(Pokračovanie.)

Slyšme ďalej, čo robia nesvedomiti agenti, aby našich ľudí do Ameriky vábili. Mnoho rázy sa stáva, že nezkúsený do Ameriky dovandrovaný robotník, keď po prvé vstúpi do roboty, z počiatku dostane ľahšiu robotu, dobre zachádzajú s ním, aby mohol domov. Liste napísať, ako mu je v Amerike dobre a aby takto potom aj druhých ta svábil alebo aj svoju rodinu za sebou povolal. O pár týždňov ale zbadá, že sa veru veľmi oklamal, že mu škoda bolo hneď taký list písať domov. Ešte horšie pochodí taký robotník, ktorý písať nevie a dostane sa do ruky volaktorémn agentovi. Ten mu potom domov také cigáňstvo napíše, že jeho domáci, ba aj mnohí Iudia z jeho dediny bez všetkého rozmýšľania vyvandrojú do Ameriky. On ale chudák ani nevedel, čo ten agent v jeho mene jeho domácim písal, on sa nazdával, že len to, čo mu on kázal a v tejto mienke spravil krížik ku jeho menu.

Veľké klamstvá robia s takzvaným «Prepaid ticket»-om, to jest s lodnou kartou napred zaplatenou. Šikovní agenti sa dozvedia od robotníka, odkiaľ pochádza, či má doma rodinu alebo príbuzných. Potom ho začnú nahovárať, jak ľahký život by mal, keby svojich domácich do Ameriky dal doviesť. Aj tí by zarábali, bývali by všetci spolu a mohli by si takto svojim časom pekných peňazi sošporovať. Srdec by ich tiež tak veľmi nebolelo za domovinou a domácimi. Nadovšetko keď agenti cítia, že robotník má pár sto korún sošporovaných, zatiaľ mu nedajú pokoj, kým nekúpi od nich šifkardu a nepoše ju svojej žene, synovi, dcére alebo daku z jeho rodiny. Tí potom, keď šifkardu doma dostanú, čo majú robiť, vyvandrojú bez všetkého rozmýšľania, až len nechcejú, aby za šifkardu platené peniaze (165 korún) ztratené boli. K cestovaniu ešte potrebné peniaze 100—200 korún si lebo vypožičajú, alebo predajú svoju chalupu a vyberú sa do Ameriky. Takýmto spôsobom rastie v Amerike počet našich nešťastlivých krajanov, ktorí tam hladujú a za malý plat prinútení sú prijáť tú najťažšiu a najnebezpečnejšiu prácu.

Na takýto spôsob bohatnú v Amerike nenasytení špekulanti s peniazmi a takto tam hynie náš Iud. Agenti za každého jedného vyvandrovaného dostávajú 10 korún, doktor dostane tiež 10 korún, aj železnice majú z toho

osoh, keď sa nesvedomitým agentom pošastí oklamať náš ľud na tento spôsob.

Vidíme z tohoto, že agenti, ktorí tak pekne vedú rozprávať, aby čím viacej ľudí oklamali, nikomu ani za máčik dobrého nechcejú, oni len na tom špekulujú, aby čím viacej lodných kariet odpredali a z toho tak oni; ako aj parolodné spoločnosti mali čo možno ten najväčší ošoh. Nedbajú o to, že naši ľudia potom v Amerike na tie najnebezpečnejšie roboty sa chytat musia; ženú ich — ako lichvu na bitunky — do tmavých baní až na samý spodok, alebo do železných fabrik k žeravému železu, kde robiť musia, ako hovädá. Tito bezbožníci nedbajú o to, keď baňa tisíce našich ľudí zavalí, alebo zadusí, alebo keď pri žeravom železe zhoria na prach z na popol. Po takom nešťastí o agentoch ani chýru, ani slýchu není. Agenti, čo ľudí k vyťahovaniu vábajú, hotoví sú za peniaze akýkoľvek zločin zpáchať, aby len zbohatnúť mohli. Není sú to ani ľudia, lež dravci v ľudskom tele, horší ako pažravá hiena, ktorá mrtvolu vykopáva z hrobu, aby sa naštrkala ľudských čriev, tí bezbožníci a celkom nesvedomití agenti ale žerú a vyžierajú živých ľudí.

Náš ľud, bohužiaľ, ľahko verí akémukoľvek tulákovi, nech ho len vidí v peknom obleku. Drží ho za pána a keď potom taký panský švindlér bližší sa ku nemu peknými rečami, všetko mu verí, čo by mu bársaké sprostosti a cigáňstva navypíral. Náš ľud ani nemyslí na to, že sú to cudzí ľudia, ktorí ich ľahko môžu oklamať, viacej im verí, ako svojmu kňazovi. Naším ľuďom to ani na myseľ nepride, prečo by im celkom cudzí človek dobre chcel, keď ich ani nepozná. Na to ani nemyslia, že ich títo prefikani tuláci len preto vábajú do Ameriky, aby z toho ošoh mali. Títo švindleri podplatia neraz aj židovského sklepara a krčmára v dedine, aby im pomáhali a nahovárali ľudí k vyvandrovaniu. Taký sklepar, alebo krčmár pravda tiež len ošoh má z toho. Jestli dakto z občanov hovorí, že by vyvandroval, keby mal peniaze na cestu, židovský sklepar alebo krčmár sa mu hneď ponuknú, že mu ich vďačne požičajú, keď im veksle podpíše. Potom zhabú jeho majetok. Takto bohatnú židia. Vyhnat treba takých agentov z každej dediny, Bo kde sa tí zakorenili, tam potom preklínajú ľudia Ameriku, preklínajú agentov a preklínajú svoj celý život; lenže už je neskoro, keď prišli aj o zdravie, aj o svoju chalupu.

Kliatby a náreky nášho úbohého ľudu ale neozývajú sa na darmo proti Amerike. Pán Boh milostivý všetko vidí a vie. Slyší aj bedákanie a náreky našich ľudí a tresce Američanov hrozným spôsobom.

Na jednej lodi, kde bolo vyše 1000 amerických detí, vypukol oheň, všetky zahynuli. Zhorelo veľké divadlo, pri čom tiež vyše tisíc ľudí zahynulo. Chytila sa škola, kde vyše 500 detí prišlo o život. Mesto San Francisco zničilo celkom zemetrasenie. V baňach prichádza tisíce ľudí o život. Niekedy v lete taká horúčosť vypukne, že ľudia padajú na cestu jaku muchy. Celé kraje s mestami a osadami padajú v obeť hrozným

požiarom. Vzdor všetkému tomu ale, za peniazmi lakomý ľud tejto čiastky sveta nemyslí na pána Boha, neuznáva robotníka za svojho bližného, a ešte vždy drží ho za otroka. Nechoďte preto medzi tento bezbožný ľud, drahí rodáci. Chráňte si svoje zdravie, tento veľký dar od pána Boha. Pomyslite si, že zdravému človekovi lepšie padne kus suchého chleba a za pohár čerstvej vody, jako nezdravému tá najlepšia pečenka. Nelakomte sa na peniaze. Nevystavujte nebezpečenstvu vaše zdravie pre peniaze, lebo zdravie ešte si nikto nekúpil za peniaze. Verte mi, šťastlivejší je zdravý zobrák, jako chorý kráľ.

DOPISY.

Zo Sulán.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojích riadkov v našom milom «Kresťane».

My máme tu poriadneho žida, ktorý má v prenájme role grófa Nyáryho, asi 11 sto honov. Že je ten árendáš, Jozef Bauer poriadny človek, už i z toho vidieť, že povedal, že pri voľbe nech každý jeho volič sluha nasleduje hlas presvedčenia, a že veľmi zazlieval úradníkom Stummerovým, že nútia sluhov v ne-deľné a sviatočné dni pracovať na poli. To je luteránska obyčaj v Liptove panujúca, ktorú by dobrý kresťan nemal nasledovať. Nech zhynú liberáli, nech žije ľudová strana. Preč s liberálmi!

S Bohom!

Ján K.

Z Lopašova.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Mnohovážny Pán Redaktor!

Úctive vás prosím, buďte tak láskavý a tento môj dopis v našom «Kresťane» uverejniť ráčte.

Apoštol ľudu, verný sluha cirkve, priateľ poriadnych ľudí, podporovateľ všetkých dobrých vecí, verný pracovník ľudovej strany, horlivý otec náš duchovný, Ferdinand Sándorfi nemocou k posteli pribitý nemôže bojovať proti nepriateľom duchovných námah. Boh ho čím skorej zbav nemoce, Boh ho čím skorej obdaruj zdravím, ľaby mohol svojou všeobecne známou horlivosťou pracovať na dušnom spasení ľudí sebe sverených. Ku žialu liberálov a národnárov uzdrav ho Boh kresťanov!

Ján Vjletek,
hospodár.

Z Rypian.

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

Otený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Krestane».

Náš pán farár v kostole rozprávali o Jednote Katolíckeho Ludu, a to s takým prospechom, že sa dalo zapísať 33 členov. Na začiatok aj to je lepšie, ako nič. Pán Lelkeš prvý vstúpil do Jednoty. Ludová strana tu neškodno stojí. Ti, ktorí sa na toľko pozabudli, že pri poslednej volbe hlasovali proti kresťanskému svedomiu svojmu na známeho liberála Joža Hrošo, sa už teraz hanbia za to, že so židmi na jednej strane boli. Nech kto čo chce hovorí, ale poriadny kresťan len ľudákom môže byť. Lebo kto je liberál, by rád ovocie chosňa vyberal a je podobný Judášovi, tomuto klamstva velíkásovi. S Bohom!

Kresťan.

Z Topolecian.

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie týchto mojich riadkov v našom oblúbenom «Krestane».

Bohužiaľ u nás skoro všetci náčelníci sú chudákmi liberálmi. Jako korheľ dobré víno, tak nemôžu oni vystáť, ani vysedeť, ani vyležať tú drahú ľudovú stranu našu. Snáď ich strechu osvieti a ich svedomie napraví Boh, aby už raz videli, že po planej ceste kráča ten kresťan, ktorý bojuje proti tej spásonosnej ľudovej strane. Veru v Uhrách len ľudová strana je všetkých vecí jediná ochrana. Lenže jako Kristus Judášovi, tak máme aj my dávať dobré rady mnohým pokrsteným. S Bohom!

N. V.

Z Istnice.

Pochválen Pán Ježíš Kristus.

Velactený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohto môjho dopisu v našom milom «Krestane».

Judáša nahovorili farizeji, aby sa odtrhol Pána nášeho Ježíša Krista, a hľa, Judáš ich poslúchol a koncom veci to bolo, že sa obesil. Takých farizeov, liberálnych kulifajov je aj teraz dosť, ktorí odvádzajú ľud od duchovného otca, a hľa, mnohí bedári, úradníci a rychtári doprajú v srdci miesta tomuto hlašu protikresťanskému a nedržia so svojim duchovným otcom. Chudáci, poľutovania hodní neboráci nevedia, že zle činia. Dačo nemajú na mieste, rozum alebo svedomie! Nevedia, že jednú budú museť počít skladať nielen z toho, jako žili, ale i z toho, jako svoje občianske práva užívali. Kresťania, prečo že sami podpľujete strom kresťanských mravov, prečo kopete jamu kresťanským mravom? Jako zodpoviete jednú Bohu?

Ján Pomykáč.

Z Prašic.

Pochválen Pán Ježíš Kristus!

Otený pán Redaktor!

Prosím o láskavé uverejnenie tohoto dopisu v našom «Krestane».

Moravec Stummer má u nás a na našom okolí veľa majetku. Má on veľa sluhov. Má on úradníkov väčším dielom liberálov, Čechov. My ale sme múdri, rozumní a svedomíť ľudia, my mu dáme za mzdu robotu a sme v poriadku, naše svedomie, naše politické práva sme mu nepredali. Dľa zákona nemá právo nás nútiť, aby sme tisi voz hnusného liberalismu. To my ani neučiníme, keby sme jakémukoľvek veľkému nátlaku podrobení boli. Úfame, že sa ani nebude na nás nátlak činiť. Zvedavi sme na pána notára, ktorý pri poslednej volbe na ľudáka hlasoval, na koho bude hlasovať pri najbližšej voľbe. Pán farár drží neodvisliacky denný časopis. Nevieme, v akej miere bude podporovať tú drahú kresťanskú ľudovú stranu. Znamenity ľudák a náš predrahý spoluobčan Vilko Vragass je zdravý a čo môže, koná k prospechu cirkvi, vlasti a ľudu. Boh ho živ mnohé roky, aby ešte dlho mohol činiť bystré kroky. S Bohom!

Ján Nedajsa.

Spisy redakcii zaslané.

Praktická Rukoväť k vysvetlovaniu rímsko-katolíckeho *Malého Katechizmu*. Spísal *Fr. Richard Oswald*, kňaz arcibiskupstva ostrihomského, redaktor «Kazateľne». S odobrením najdôst. ordinariatu. Druhé, prepracované vydanie. Nákladom vydávateľovým. *Čiastka prvá. O viere.* V Ružomberku. Tlačou knihtačiarne Karla Salvu v Ružomberku. 1908. 8° Str. 183. — Cena v plátne viazaného výtisku 3 kor. Dostať u vydávateľa: *Fr. Richarda Oswalda*, dekana a farára v *Teplafö*, o. p. *Bélabánya*. Druhá a tretia čiastka diela je v tlači.

Zivot Ježíša Krista, Božského Spasiteľa nášeho. Spísal Bernard Schmidt, dekan v Glandorfe. Preložil Ján Krssák, archidiakon a farár v Lutile. S povolením cirkevnej vrchnosti vydal «Spolok sv. Adalberta» (Vojtecha) v Trnave. Číslo podielových kníh 88. Cena výtisku kartonovaného 4 koruny. Cena výtisku v plátne viazaného 5 korún. — Táto kniha nemala by chybeť v žiadnom katolíckom dome.

Odkazy redakcie.

K. B. P. Bože zachovaj! Otazočný dopis nevzťahuje sa na Prievidzu. Žiadosti zodpovieme budúce.

F. H. F. Uverejníme.

B. Z R Teraz nám už častej môžete písať.

Kašľanie, bolenie prs, zašľajmovanie, nechť k jedeniu, zachrípnutie, nočný pot, slabosť predznakmi a príčinou môžu byť choroby na pľúca; kto preto na tieto neuhy trpí, nech hneď dá doniesť pôvodný Or-

kény Lipového mádu syrup, ktorý utišuje kašľanie, topí zašľajmovanie, zastavuje nočný pot, popravuje chuť k jedeniu, zdvíha váhu tela, obľahčuje dýchanie, odstraňuje bezsnosť a prekáža vývin pľúcnej choroby. — Kto si na prábu malú flašku za 3 koruny, veľkú flašku za 5 korún objedná, nech list, alebo poštovú poukážku adreduje na nás: «Apoštol» lekáreň, Budapest, József-körút 64. Sklad 73.

Najlepší a najspoľahlivejší domáci prostriedok je opravdový: Slaný vínový lieh sily. To od každého slyšať, čo ho už raz proboval. Je to slaný vínový lieh takého ideálneho zostavenia, ktorý všetci, čo si «Slaný vínový lieh sily» vyvolili za domáci prostriedok, s právom menovať môžu strážcom zdravia, nie len preto, že vplyvom jeho bez páru posilňuje telo, lež aj preto, že v nesmierne mnohých padoch slúži k ulaveniu. «Slaný vínový lieh sily» po 30—40 hal, vo fľaškách po 1 a 2 korunách všade je k dostaniu. Poštou 10 malých fliašiek za 3 koruny pošleme dobierkou, alebo pri predbežnom zaslaní peňazí Laboratorium: «Kosmos» Győr.

Ceny potravných článkov.

V Budapešti, 8. januara.

Úradne značené ceny za 100 kilogramov. *Pšenica*: tiská K 24.75—25.95, stolnobelehradská K 24.55—25.55, peštianska K 24.65—25.65, banátska K 24.70—25.90. — *Raž*: prvotriedna K 20.10—20.30, druhotriedna K 20.00 do 20.30. — *Jačmeň*: prvotriedny K 16.25—16.45, druhotriedny K 15.85—16.15. — *Proso*: K 13.75—14.00. — *Ovos*: prvotriedny K 17.30—17.55, druhotriedny K 17.00 do 17.30. — *Kukurica*: Kor. 14.00—14.20. — *Repica*: 31.50—32.50 K.

Múka pšeničná:

	0	1	2	3	4	5	6
K	19.60	19.20	18.80	18.40	17.90	17.20	16.60
		č.	7	7½	8		
		K	15.60	14.00	8.60		

Za 50 kilogramov i s vrecom.

Drobné otruby: K 6.80, hrubé K 6.80.

Strova: fazuľa obyčajná biela K 19.00—20.00, fazuľa strakavá K 12.50—13.50. — **Hrach**: nelúpaný, čistý K 26.00—28.00, lúpaný K 24.00—46.00. — **Šošovica**: čistá K 30.00—38.00. — **Konopné semä**: K 22.00—23.00. — **Mak**: K 50.00—51.00. — **Rasca** (kmín): Kor. 107.00—109.—. Všetko po 100 kilogr.

Sviňská masť: budapeštianska K 130.00—137.00, vidiecka K 000.00—000.00.

Slanina: mestská 4-kusová K 104.00—105.00, 3-

kusová K 108.00—110.00. vidiecka K ———— za 100 kilogr.

Ďatelínové semä: Červená ďatelina K 136.00—150.00, lucerna jasnozorná K 118.00—133.00 za 100 kg.

Lekvár: srbský (z r. 1907.) K 20.75—21.75, bosenský (z r. 1907.) K 29.00 po 100 kilogr.

Slivy: (z r. 1907.) bosenské (120 kusové) K 17.25—17.50, (z r. 1907.) srbské (120 kusové) K 16.75—17.25 po 50 kilogramoch.

Petrolej: Fiumánsky krystalový K 37.50, fiumánsky White-Star (***) K 31.50 za 100 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* v klobúkoch K 78.50 do 79.50, kockový K 80.50—81.50, žltý K 78.50—79.50 za 100 kilogr.

Špiritus: Rafinovaný odaný vo veľkom K 179.50 do 180.50. Denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill 50.00—51.50.

Zemiaky: (hornouhorské) ružové K 5.30—5.40, žlté K 6.30—6.40 za 100 kilov.

Vajcia: prima uhorské K 124—128, od Tisy K 118—124, sedmohradské K 116—120 jedna kystňa, obsahujúca 1440 kusov vajec, vo veľkom.

Drúbež (hydina) živá. Husy kŕmené K 1.40—1.52 kilogr.; kurence k smaženiu a k pečeniu K 1.60—2.80, sliepky na polievku K 3.20—4.40 za jeden pár.

Maslo: k čaju K 2.20—2.30, k vareniu K 1.60—1.80, syr 10—12 h., všetko v kilogramoch vo veľkom.

Cistú hlavu! Silné nervy!
Zdravý spánok máme, nemáme
bolesti hrdla a prs, krče, zimničný
stav, jestli užívame pravý Fellerov
Elsa fluid. Tucet na próbá franko
5 korun. Neznáme žiadneho zap-
čenia, bolesti žalúdka, zlatú čilu
atď. v páde upotrebujeme Felle-
rove rhabarbarové Elsa Pilulky na
prehnanie. 6 škatuliek franko 4 K.
Dostať, u E. V. Feller v Štubici.
Kostolná-ul. 18. (st. zahrebská).

Pýtajte si

zdarma a franko moj hlavný cenník s
vyše 3000 vyobrazením hodín a tovaru
zo zlata a striebra atď.

Prvá dielňa hodín v Brüx **Hanns
Kourad** cis. a kr. dvorný lifierant Brüx
číslo 1388 (Čechy).

Švajciarskeho systému Roskopf patent hodinky K 5.—
Registované Orol Roskopf Anker Rem. hodinky K 7.—.
Oprávdové strieborné remontoir hodinky K 8.40. Žiadne
risiko. Výmena povolená alebo návrat peňazí.

**Neváhajte, keď vás hlava
bolí lež potrebujete hned Beretvás-pastilly**

Dorába Tomáš Beretvás, lekárnik Kispest.

ktoré za desať minút zastavia najtuzsie
migrén-hlavybolenie. — **Cena K 1.20.**
Lekárnú odporúčaný liek.

K dostaniu v každej lekarni!

Prí 3 škatulkách
zasielka franko.

Lacné české perle.

5 kilo : nové
tmavé driapané
kor 9-60, lepsié
12 kor.

Biele mäkké,
jak páper 18
kor.— 24 kor.

Biele ako snáh
mäkké ak páper, driapané 30
kor. 36 kor. Rozposielanie s
dobierkou franco; zamenenie a
nazpät prijati je pod touti vynim-
kou dovolenéjšti sa poštové
útraty vynahrada. — Benedikt
Sachsel, Lobes Nr. 135 (pošta
Pilsen Čechy.)

Singerové

šijáce stroje
ku každému
cieľu pri ga-
rancii. Zárov-
nak aj vibor-
né mluviace
stroje a dasky

k dostaniu najlacnejšie u

Josefa Haban
mechanika

v Budapešti Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník na zia-
dost zdarma.

Pozor!

Malé prechladnutie, influenza, nepatné, pokašľavanie dos-
tatočné sú, aby zdraviu hrozilo veľké nebezpečie, pri čom
liečenie šitné často i celý majetok. **Plúcová nemoc** je
táto krozná choroba, tam sa ukrýva za pokašľávaním, je
o teda dostatočná príčina k tomu, aby každý kto kašle

koho prsá bolia, je zašlamovaný, kto nemá chuti k jadeniu,
poť sa a zostábnul, hneď užívaj zlatou medailon vyznačený.

Örkény sirop lipového mädu,

ktorý utišuje kašľanie, zastavuje krvavé plucanie, zvlášte roz-
pušťa slajm, prekáža oslabujúce potenie sa vnoci a napráva
chut k jadeniu. Kto ťažko dýcha nech ho bezodkladne užívaj,
bo jeho upotrebenie prevyšuje všetko očakavanie.
Cena jednej fľašky na prábu 3 koruny, veľkej fľašky 5 korún,
a 3 fľašky franko 15 korún. Spôštovou dobierkou alebo pri
poprednom zaslaní peňazi posielaj dorabateľ

Örkény „Apostol“ lekáreň

Budapešť, József-körut 64. (S Klád 76.)

Najdokonalejší

a najspoľahlivejší liek domáci.

ktorý spolu ako ústna voda, zároveň
aj ku ochrane vlasov, keže a ako pro-
striedok posilujúci a bolesť ulavujúci
skutočne sôdpovie svojmu povolaniu je
opravdový

Slanovinový lieh sily
fľaška po 30, 40 hal., 1 a 2 korunách.

Potrebný v každej domácnosti. Všade
k dostaniu vo fľaškách po 30, 40 hal.,
1 a 2 korunách. 10 kusov malých fľašiek
za 3 koruny posielaj poštovou dobierkou
alebo pri poprednom zaslaní peňazi.

Laboratorium **KOSMOS, Győr.**

!!! S 16 prvým. vyznačeniami !!!

Ludvik Kállai motor dielňa

Budapest, VI., Gyár-u. 28.

Odporuča pri úplnej záruke

benzin-motore ku mlynom a iným priemyselným
podnikom, taktiež

elektrické benzinlokomobil stroje ku mlatbe

s dvojím vystrojením ku čisteniu.

!! Úplná záruka za viborné mlatenie !!

!!! Jedina novota !!!

!! Najjednoduchší a najdokonalejší mlatebný stroj prítomnosti !!
Bez strojnika ľahko k vedeniu bár ktorým gázdom aj medzi
domami slamou krytými. Cieľom rozšírenia týchto najnovších
strojov vymieňajú sa staršie parostroje.

Osobná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako:
parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mlateniu a ku siatin adt.

O nedostýžiteľnej zvláštnosti týchto strojov podáva
spravy: P. baron Jozef Kemény, Maros-Németi (Sedmo-
hradsko). P. Tóth Péterbagi, Csantavér (Stol. Bács.)

Cenník na žiadosť zdarma a franko.

BRÁZAY SLANÝ-VINOVÝ LIEH
AKO NAJLEPSI

a nevy-
hnutelne
potrebný
liek.

Nesmie v
žiadnej
domácnosti
chybovať.

Všade k dostaniu. • Varujme sa bezcenných padelaní.

Osožné a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézete» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provodzo-
vanie parcellovania a ku tomuto cieľu udelovanie požíčiek. Ciele ústavu tohoto vytvárajú úžernictvo každého druhu, preto on sám
nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa
pracami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý po-
stará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkam zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požíčku
pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapest, V. kerület Géza-utca 2. szám) na žiadosť
ochotne odosiela. — Výhody poluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osohu,
kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavatelja pozbavia sa všetkých starostí parcellovania
4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa
popredku. — Zvláštné výhody ústavom povolenej požíčky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požíčky
povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požíčka vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára nenie po-
trebná, potrebuje sa len lacné uhodovnerenie notárske. Ústav požíčku vypovedať nemôže.

Tlačou Stephaneuma úč. spol. v Budapešti, VIII., Szentkirályi-utca 28/a.